

A magyar sajtó irredentája.

Adóemelés és adóleszállítás, frankügyp és királykérdés, rossz időjárás és trianoni évforduló mind csak arra jök, hogy néhány napig életre csiklandják a kedélyeket. Cikkek jelennek meg, nyilatkozatok hangzanak el az irredentáról, mint akkor, tóosztok ágaskodnak a nemzeti örökkévalóság felé mint akkor, s a boldog magyar a sok irott ígéretbokr mögöl nem mer kinézni a bokor elé, mert félö, hogy a hegyek csupán vakondtúrások és a várak még mindig légvárak, mint a közelmultban is. Ha az egészségtelen terveket gyártó nemzeteket starthoz állítjuk, bizonyosan elsőknénnék — minden nemzeti dicsőség nélkül. Bár elhiszem, hogy akadna olyan ember is, aki épen az ellenkezőjét esküdné. Nem szeretünk a magunk hibáira ráismerni s ezért mindig kelendő emberek lesznek a beteg ideák bábái.

Az egészséges élethez tartozik, hogy a hibákból ne csináljunk kultuszt, hogy ilyen jelenségeknek ne adjunk jogosultságot. Pedig az eddigi irredenta ilyen hangos és legnagyobbbrészt üres jelenség, melynél mintha a meggyözödés konokságát harsány hangokkal akarnák pótolni. De ezek a teli tüdök is kimerültek. Mert a kezdeti irredenta, az az egy párti rámslihoz való nekiülés hangulata elszállt már. Legfeljebb bajúszpedrö-reklámnak volna jó. Ha másra is használható volna, valami élelmes kocsmáros már régen a nekibúsult irredentához címzett vendéglöben méregetné a feledés italát. Az eddigi irredentát mint érzelmi értéket sem lehet többé hasznosítani. A szalmalángnak gyenge tüze van s csak épen disznópörkölésre való. Az igazi irredentához hosszan égö tüzek kellene, de ezek ne lobogjanak „Gömörben, Nógrádban” . . . „Amerre a magyar Tisza folyik” vagy „a Kárpátoktól az Adriáig”. Legyenek ezek állandó, egyenletes, belső, ösztönös, legmélyebb valónkából táplálkozó tüzek; a célos magyar lélek annyira ösztönszerűen végezze funkcióit; ne tudja a jobb kéz, hogy a bal mit fog csinálni, ne tudja a lángoló kebel, hogy nini, bennem most nemzetiszínü görögtüzek égnék. Mert ha tudja, akkor mutogatni fogja ezt az érénykirakatot, az irredenta ne legyen a nemzeti törekvések hatásos auzlágja. Aki azt csinálja belöle: bünös, botor vagy tudatos haszonlesö gazember. Az a tettek helyett frázisokkal akarja a „nemzeti erőket” jókarban tartani. Tehát, ha én lapomban havonta pontosan 12 interpuncióis irredenta sóhajást engedélyezek, nem tarthatom magam irredentának, mint az a bizonyos zsidö szerkesztö elképzeli. A felismerés egyszerű hangján mondhatod neki: Nem! te csak egy kompromisszumos, számitö zsidö vagy. Mert ugyanakkor mit csinál az ilyen ember; teszem pl. valamelyik erdélyi magyar író versével vagy novellájával? Látom az udvariasra vasalt, fölényes mosolyt: „Nagyon sajnálom, de MI így s úgy vagyunk berendezkedve . . . stb., stb. Nem is boldogulsz, amíg azzal nem mégy hozzá: „Kérem, én elhelyezem X. Y. úrnak, az önök belső munkatársának egy. novelláját odaát, hozzák le önök is az

enyémet." S ekkor biztos lehetsz benne, hogy jól „kiszolgálják”. Adatokat nem ajánlatos felsorolni . . . Tudok esetet, hogy tehetséges és igéretes zsidó író is ilyen gonosz korlátozással intéztek el *zsidó lapnál*, nyilván mert nevéből nem érzett ki a békebeli egykorona árán elnyerhető belügyminiszteri jóindulat. Különben a szóbanforgó zsidó író megszállt területi ember . . .

Azt, hogy *odaát* a magyar nyelv mint hatóerő egysesedül az irodalomban fejtheti ki energiáit, *azt itt* nem gondolják meg, vagy nem is akarják meggondolni. Azt, hogy ott a magyar dalon és a magyar könyvön kívül, a magyar nyelvnek, a magyar beszédnek — amely mégis csak elsőrendű feltétele a nemzetiség fenntartásának — nincsen más éltetője, azt ugyan ki venné számításba? Az érzékeny, kitűnő szimatú, éleslátó, a társadalom és a nemzet üterét tapogató, magyar publicisták igazán nem vehetik észre . . .

Ezek a szavak 100%-ig igazak sajtónk legtekintélyesebb részére. Nem pellengérezek. Kiki számoljon a lelkiismeretével, ha ugyan a hiénának van lelkiismerete. Annyit ideírok, hogy ezt alig egy-két napilapról nem lehet elmondani. A magyar sajtó nem a magyar nemzet, nem a magyar állam érdekeit szolgálja elsősorban, hanem partikuláris, vagy még többször klikk-érdekeket. Mikor magyar irredentáról van szó, akkor a dolgok higgadt szemlélője sohasem fog egészséges mozgalomra gondolni. Megszoktuk, hogy az ízléstelen, önmellveregető, kipödört, hegyes bajszos, Hungária gyászfátyolos, epidermisz irredentát tápláljuk . . . Miért? Miért?

Annak, hogy pompaszerető szemzet vagyunk, most jelentkeznek a legsúlyosabb hátrányai. Mindenki az auzlágba tette a maga cicomás kis ünnepnapirredentáját és nem maradt — mindennapi, praktikus használatra belőle. Ha körülnézek a magyar irredenták között, fényes, élénk, élelmes kivitelű, csalogató, fényűzőn kivilágított auzlágok vakítják a szemem. De a bolt üres. A valóság néhány fiatalember, akik fegyvertelenül támadnának, akik remény nélkül lelkesednek. Egy-két fiók DonQuijote, egyéb semmi. A magyar irredenta ártatlan mulatság . . .

Azt, hogy *odaát*, ha nem volna is semmi irodalmi mozgalom, akkor mesterségesen kellene kitenyészteni, ki látná be? Ki dolgozik a saját érdeke ellen? Mert az érdekösszekapaszkodás, mely hasárokban méri a dicsőséget, sorok száma szerint az irodalmi jelentőséget, mely csak üzletté tette az irodalmat, melynek nincs tere csak a vömet, sógoromat dicsérő sorok számára, mely reklámmá züllesztette a kritikát, vagy hitvány szellemi termékek bábájává az irodalmi rovatokat, óh! az az érdekszövetség nem törődik mással, csak a prompt bezsebelhető összegekkel. Ezért az igazi irredenta *egyetlen* használható eszköze halott a magyar érdekek számára. Azok a láthatatlan szellemi hidak, melyeket a megszállott területek felé építenek ezek a törekvő emberek, összedőltek, mielőtt egy pillérük is felemelkedett volna. De emelkednek az irodalmi szamarhidak . . .

Óh délvidéki! Óh erdélyi! Óh felvidéki írók ne írjatok, ne lelkesedjete, ha ez egyáltalán lehetséges! Minden hiába! A magyar élet vak és süket: nincs érzéke, hogy megértsen, de van irigysége, hogy elnyomjon — még otthonotokban is.

Langhoffer Pál.